

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики**

**«ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ
РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ БЕРЕГОМЕТСЬКОЇ ТГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ
ОБЛАСТІ»**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)**

Виконала:

Студентка 4 курсу, 402 групи
Спеціальності «Географія 106»
ОПП «Регіональний розвиток і
просторове планування»

Григоряк Вероніка

Керівник:

к.геогр.н. Джаман Ярослав Васильович

До захисту допущено на засіданні кафедри
Протокол № ____ від _____ 2025 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Костащук І.І.

Чернівці – 2025

Анотація

Григоряк В. Проблеми розвитку та територіальне планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області.

Кваліфікаційна робота здобувача освіти 4 курсу 402 групи, спеціальності 106 «Географія», ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, 2025 р.

Дана кваліфікаційна робота присвячена дослідженню проблем розвитку та територіального планування рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади Чернівецької області. У першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи дослідження територіального планування та рекреаційної сфери, висвітлено роль рекреаційної сфери у територіальному розвитку.

У другому розділі проаналізовано природно-рекреаційний потенціал Берегометської ТГ, що є основою для розвитку рекреаційної діяльності. Досліджено сучасний стан розвитку рекреаційної сфери громади та виявлено ключові проблеми, що перешкоджають її ефективному функціонуванню та подальшому розвитку.

У рамках третього розділу запропоновано напрями покращення територіального планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ, зокрема розробку стратегій розвитку рекреаційного потенціалу, оптимізацію використання природних ресурсів та впровадження інноваційних підходів у плануванні. Розроблено рекомендації щодо забезпечення сталого розвитку рекреаційної сфери громади.

Ключові слова: рекреаційна сфера, територіальне планування, Берегометська ТГ, Чернівецька область, природно-рекреаційний потенціал, сталий розвиток.

ABSTRACT

Hryhoriak V. Problems of Development and Spatial Planning of the Recreational Sector in the Berehomet Territorial Community, Chernivtsi Region.

Qualification thesis of a fourth-year student of Group 402, specialty 106 “Geography,” Educational Program “Regional Development and Spatial Planning,” first (bachelor’s) level of higher education.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2025.

This qualification thesis is devoted to the study of the problems of development and spatial planning of the recreational sector in the Berehomet Territorial Community of the Chernivtsi Region.

The first chapter of the thesis examines the theoretical foundations of spatial planning and the recreational sector, highlighting the role of recreation in territorial development.

The second chapter analyzes the natural and recreational potential of the Berehomet community, which serves as the basis for recreational activities. The current state of recreational development in the community is explored, and key issues hindering its effective functioning and future growth are identified.

In the third chapter, directions for improving the spatial planning of the recreational sector in the Berehomet community are proposed. These include the development of strategies for enhancing recreational potential, optimizing the use of natural resources, and implementing innovative planning approaches. Recommendations for ensuring sustainable development of the community’s recreational sector are provided.

Keywords: recreational sector, spatial planning, Berehomet territorial community, Chernivtsi region, natural and recreational potential, sustainable development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ	5
1.1. Рекреаційна сфера — об'єкт географічних досліджень	5
1.2. Структура та види рекреаційної сфери	10
1.3. Методи дослідження рекреаційної сфери	14
1.4. Територіальне планування як метод організації рекреаційної сфери...	17
РОЗДІЛ 2. УМОВИ І ФАКТОРИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ	
СФЕРИ БЕРЕГОМЕТСЬКОЇ ТГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	21
2.1. Природні умови розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області	21
2.2. Економічні та історичні фактори розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області	25
2.3. Демографічні та соціокультурні особливості регіону	28
РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ	
БЕРЕГОМЕТСЬКОЇ ТГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	31
3.1. Галузева структура.....	31
3.2. Територіальна структура	36
3.3. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери регіону	38
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження проблем розвитку та територіального планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області є актуальним з кількох причин.

По-перше, розвиток туризму та рекреації в цьому регіоні може стати важливим джерелом доходу для місцевої економіки, зокрема, через залучення інвестицій та створення робочих місць.

По-друге, розбудова інфраструктури для туризму та рекреації може стати важливим фактором для підвищення якості життя місцевого населення, зокрема, через покращення доступу до спортивних та культурних заходів.

По-третє, збереження природного середовища та екологічно чистих ресурсів є важливою проблемою для розвитку туризму та рекреації. Тому розробка та впровадження екологічно збалансованих планів розвитку туризму та рекреації може мати важливе значення для збереження цих ресурсів та забезпечення сталого розвитку.

Дослідження проблем розвитку та територіального планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області є важливим завданням для визначення потенціалу туристичного та рекреаційного розвитку в цьому регіоні, а також для розробки ефективних стратегій та планів розвитку, що враховуватимуть інтереси всіх зацікавлених сторін.

Метою дипломної роботи є дослідження проблем розвитку та територіального планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області.

Предметом дипломної роботи є проблеми розвитку та територіального планування рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області

Об'єктом дипломної роботи є рекреаційна сфера Берегометської територіальної громади.

Завдання, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети:

1. Дослідити рекреаційну сферу як об'єкт географічних досліджень;

2. Дослідити структуру та види рекреаційної сфери;
3. Проаналізувати методи дослідження рекреаційної сфери;
4. Описати територіальне планування як метод організації рекреаційної сфери;
5. Охарактеризувати природні умови розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області;
6. Проаналізувати економічні та історичні фактори розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області;
7. Розглянути демографічні та соціокультурні особливості регіону.
8. Розкрити галузеву і територіальну структуру рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області;
9. Дослідити проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери регіону.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс географічних, соціально-економічних та статистичних методів

Структура роботи. Курсова робота складається із змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ

1.1. Рекреаційна сфера — об'єкт географічних досліджень

Рекреаційна сфера являє собою складну та багатогранну систему, що охоплює сукупність природних, соціально-економічних та культурно-історичних ресурсів, інфраструктури, послуг та діяльності, спрямованих на задоволення потреб населення у відновленні фізичних та духовних сил, організації дозвілля, оздоровленні та пізнанні навколишнього світу. У контексті географічних досліджень рекреаційна сфера постає як важливий об'єкт вивчення, оскільки її формування, функціонування та розвиток тісно пов'язані з просторовими закономірностями, територіальною організацією та особливостями географічного середовища. Визначення поняття «рекреаційна сфера» на думку різних авторів наведено у табл.1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «рекреаційна сфера» на думку різних авторів

Автор	Визначення
П. В. Жук	Рекреаційна сфера — складова господарської системи регіону, де здійснюється туристично-рекреаційна діяльність, спрямована на задоволення потреб населення у відпочинку та оздоровленні з використанням природних та інших ресурсів.
О. П. Тищенко	Курортно-рекреаційна сфера — пріоритетна галузь національної економіки, що забезпечує відновлення трудового потенціалу населення та сприяє соціально-економічному розвитку регіонів.
Н. Фоменко	Рекреаційна галузь — сфера, діяльність підприємств якої спрямована на задоволення рекреаційних потреб населення; технології та продукти цих підприємств — рекреаційні послуги.
В. В. Величко	Рекреаційна діяльність — діяльність у вільний час, спрямована на відновлення та розвиток психічних, фізичних і духовних сил людини; система заходів, пов'язаних з використанням вільного часу для оздоровчої, культурно-пізнавальної діяльності на спеціалізованих територіях.

Аналіз визначень свідчить про те, що рекреаційна сфера в Україні розглядається як важлива складова національної економіки, спрямована на задоволення потреб населення у відпочинку, оздоровленні та культурно-пізнавальній діяльності. Вона включає діяльність підприємств, що надають рекреаційні послуги, і використовує природні та інші ресурси регіону. Рекреаційна сфера сприяє соціально-економічному розвитку регіонів та відновленню трудового потенціалу населення.

Рекреаційна сфера як об'єкт географічних досліджень посідає важливе місце в сучасній соціально-економічній географії, оскільки вона є просторово організованою системою, яка відображає взаємодію природного середовища, населення, господарської діяльності та інфраструктури у процесі задоволення рекреаційних потреб суспільства.

Географічні дослідження рекреаційної сфери зосереджуються на таких аспектах [15]:

1. Просторове розміщення рекреаційних ресурсів — досліджується територіальне розташування природних (ліси, водойми, гори), історико-культурних та соціальних ресурсів, які є основою для розвитку відпочинку й туризму.

2. Територіальна організація рекреаційної діяльності — аналізуються формування, структура і взаємозв'язки рекреаційних центрів, зон і кластерів у межах певних адміністративних територій (громад, регіонів, держави).

3. Оцінка рекреаційного потенціалу території — географи розробляють методи кількісного та якісного оцінювання природних, демографічних та економічних передумов розвитку рекреації.

4. Вивчення рекреаційних потоків — простежується напрямок, інтенсивність і сезонність руху відпочивальників, що дозволяє оптимізувати інфраструктуру, уникати перевантаження і зберігати екологічну рівновагу.

5. Геоекологічний аналіз впливу рекреаційної діяльності — визначаються антропогенні навантаження на природне середовище, обґрунтовуються принципи сталого розвитку рекреаційних територій.

6. Геоінформаційне моделювання — сучасна географія активно використовує ГІС-технології для візуалізації, аналізу та прогнозування розвитку рекреаційної сфери на різних рівнях просторової організації.

Таким чином, рекреаційна сфера — це складний, динамічний і багаторівневий об'єкт географічного аналізу, який потребує міждисциплінарного підходу та врахування природно-ресурсного, демографічного, економічного й екологічного контекстів. Її дослідження спрямовані на забезпечення раціонального використання територіальних ресурсів та формування умов для якісного відпочинку населення.

Географічний підхід до дослідження рекреаційної сфери є системним та комплексним. Він передбачає вивчення взаємозв'язків між рекреаційними ресурсами, інфраструктурою, потоками туристів та відпочиваючих, а також впливу рекреаційної діяльності на навколишнє середовище та соціально-економічний розвиток територій. Географія рекреації прагне розкрити територіальні аспекти формування та розвитку рекреаційних систем різного рівня — від локальних осередків відпочинку до великих туристично-рекреаційних районів.

Одним з ключових напрямків географічних досліджень у рекреаційній сфері є вивчення рекреаційних ресурсів. Ці ресурси є первинною основою для розвитку будь-якої рекреаційної діяльності та включають:

— Природні рекреаційні ресурси: До них належать кліматичні умови (тривалість сонячного періоду, температурний режим, вологість повітря), водні об'єкти (моря, озера, річки, мінеральні джерела), ландшафти (гірські, лісові, степові), флора та фауна, а також унікальні природні об'єкти (печери, водоспади, каньйони). Географічні дослідження спрямовані на інвентаризацію, оцінку якості та потенціалу природних рекреаційних ресурсів, визначення їхньої територіальної концентрації та можливостей для різноманітних видів рекреаційної діяльності. Важливим аспектом є також вивчення впливу антропогенних факторів на стан природних рекреаційних ресурсів та розробка заходів щодо їхнього збереження та раціонального використання.

– Соціально-економічні рекреаційні ресурси: Ця категорія включає об'єкти та явища, створені людською діяльністю, які мають рекреаційну цінність. До них належать об'єкти культури та історії (архітектурні пам'ятки, музеї, театри, історичні міста), етнографічні особливості (традиції, звичаї, народні промисли), інфраструктура розміщення (готелі, санаторії, бази відпочинку), транспортна інфраструктура (доступність території), а також сфера послуг (заклади харчування, розваг, спорту). Географічні дослідження в цьому напрямку зосереджуються на аналізі територіальної організації соціально-економічних рекреаційних ресурсів, їхньої доступності, рівня розвитку інфраструктури та якості послуг, а також на виявленні потенціалу для їхнього подальшого розвитку та залучення туристів [22].

Іншим важливим напрямком географічних досліджень є вивчення територіальної організації рекреаційної діяльності та формування туристично-рекреаційних районів (ТРР). ТРР розглядаються як цілісні територіальні утворення, що характеризуються певною спеціалізацією на рекреаційній діяльності, наявністю розвиненої інфраструктури та інтенсивними потоками туристів та відпочиваючих. Географічні дослідження спрямовані на:

1. Виявлення та картографування ТРР різного ієрархічного рівня (місцеві, регіональні, національні, міжнародні).
2. Аналіз факторів, що впливають на формування та розвиток ТРР (природні умови, історико-культурна спадщина, транспортна доступність, інвестиційна привабливість, маркетингові стратегії).
3. Вивчення внутрішньої структури ТРР, включаючи функціональне зонування, розміщення об'єктів рекреаційної інфраструктури та організацію обслуговування туристів.
4. Оцінку ефективності функціонування ТРР та виявлення проблем їхнього розвитку.
5. Прогнозування перспектив розвитку ТРР з урахуванням сучасних тенденцій у сфері туризму та рекреації.

Особливу увагу в географічних дослідженнях рекреаційної сфери приділяється аналізу туристичних та рекреаційних потоків. Вивчення напрямків, інтенсивності, структури та сезонності цих потоків дозволяє:

1. Визначити основні центри тяжіння туристів та відпочиваючих.
2. Оцінити рівень завантаженості рекреаційних територій та інфраструктури.
3. Виявити диспропорції у просторовому розподілі туристичних потоків.
4. Прогнозувати майбутні зміни в туристичних потоках під впливом різних факторів.
5. Розробляти стратегії управління туристичними потоками з метою оптимізації використання рекреаційних ресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище.

Важливим аспектом географічних досліджень є також оцінка впливу рекреаційної діяльності на навколишнє середовище та соціально-економічний розвиток територій. Рекреаційна діяльність може мати як позитивні (створення робочих місць, розвиток інфраструктури, збільшення доходів місцевого населення), так і негативні (забруднення природних екосистем, надмірне антропогенне навантаження, соціально-культурні конфлікти) наслідки [26].

Таким чином, рекреаційна сфера є складним та багатоаспектним об'єктом географічних досліджень, що охоплює вивчення рекреаційних ресурсів, територіальної організації рекреаційної діяльності, туристичних та рекреаційних потоків, а також впливу рекреації на навколишнє середовище та соціально-економічний розвиток територій. Географічний підхід дозволяє розкрити просторові закономірності функціонування та розвитку рекреаційних систем, виявити їхні особливості та проблеми, а також розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо їхньої оптимізації та сталого розвитку. Результати географічних досліджень мають важливе значення для планування та управління рекреаційною діяльністю на різних територіальних рівнях, сприяючи

ефективному використанню рекреаційного потенціалу та забезпеченню сталого розвитку територій.

1.2. Структура та види рекреаційної сфери

Рекреаційна сфера, як складний соціально-економіко-географічний феномен, має розгалужену структуру, що включає різноманітні елементи, які перебувають у тісній взаємодії та забезпечують задоволення рекреаційних потреб населення. Розуміння цієї структури є ключовим для географічних досліджень, оскільки дозволяє аналізувати просторову організацію рекреаційної діяльності, виявляти внутрішні зв'язки та визначати фактори, що впливають на її розвиток.

Загалом, структуру рекреаційної сфери можна розглядати за кількома основними аспектами, виділяючи її ключові складові [8]:

1. За ресурсною ознакою: Цей аспект є фундаментальним, оскільки саме наявність та якість рекреаційних ресурсів визначають потенціал території для розвитку різних видів рекреації. Ресурси поділяються на:

– Природні рекреаційні ресурси: Як вже зазначалося раніше, це кліматичні умови, водні об'єкти, ландшафти, біотичні ресурси, унікальні природні об'єкти. Вони є первинною основою для таких видів рекреації, як пляжний відпочинок, гірський туризм, водні види спорту, екотуризм, лікування на мінеральних водах тощо.

– Соціально-економічні рекреаційні ресурси: Це створені людиною об'єкти та умови, що мають рекреаційну цінність. До них належать культурно-історичні пам'ятки, об'єкти дозвілля та розваг (парки атракціонів, кінотеатри, концертні зали), спортивні об'єкти, інфраструктура розміщення (готелі, санаторії), транспортна інфраструктура, а також події (фестивалі, виставки).

2. За функціональною ознакою: Цей аспект відображає основні види діяльності та послуг, що надаються в межах рекреаційної сфери:

- Оздоровча рекреація: Спрямована на відновлення та зміцнення здоров'я, включає санаторно-курортне лікування, бальнеологічні процедури, кліматотерапію, wellness-послуги.

- Туристична рекреація: Пов'язана з подорожами та тимчасовим перебуванням за межами постійного місця проживання з метою пізнання, відпочинку, розваг. Включає різні види туризму: культурно-пізнавальний, пригодницький, спортивний, сільський, подієвий тощо.

- Дозвіллева рекреація: Орієнтована на проведення вільного часу, розваги, відновлення емоційного стану. Включає відвідування парків, атракціонів, культурних заходів, заняття хобі.

- Спортивна рекреація: Пов'язана з активними видами відпочинку та спортом для задоволення потреб у русі, фізичному розвитку та змаганнях (гірськолижний спорт, водні види спорту, пішохідний туризм, велоспорт).

- Пізнавальна рекреація: Спрямована на розширення знань про природу, історію, культуру. Включає екскурсії, відвідування музеїв, заповідників, національних парків.

3. За інфраструктурною ознакою: Цей аспект охоплює матеріально-технічну базу, що забезпечує функціонування рекреаційної сфери:

- Інфраструктура розміщення: Готелі, санаторії, пансіонати, бази відпочинку, кемпінги, хостели, приватний сектор.

- Транспортна інфраструктура: Автомобільні дороги, залізничні шляхи, аеропорти, морські та річкові порти, громадський транспорт.

- Інженерна інфраструктура: Системи водопостачання, водовідведення, енергопостачання, зв'язку.

- Інфраструктура дозвілля та розваг: Парки, пляжі, спортивні майданчики, басейни, атракціони, культурні центри, заклади харчування та торгівлі.

- Інформаційна інфраструктура: Туристичні інформаційні центри, веб-сайти, мобільні додатки, навігаційні системи.

4. За суб'єктною ознакою: Цей аспект відображає учасників рекреаційної діяльності [16]:

- Рекреаційні споживачі: Населення, яке користується рекреаційними послугами з метою відпочинку, оздоровлення, пізнання тощо.
- Рекреаційні підприємства та організації: Суб'єкти господарювання, що надають рекреаційні послуги (готелі, туроператори, екскурсійні бюро, санаторії, розважальні комплекси).
- Органи державної влади та місцевого самоврядування: Забезпечують регулювання та підтримку розвитку рекреаційної сфери, здійснюють планування та управління рекреаційними територіями.
- Громадські організації: Сприяють розвитку окремих видів рекреації, займаються охороною природної та культурної спадщини.

5. За територіальною ознакою: Цей аспект відображає просторову організацію рекреаційної діяльності та формування рекреаційних територіальних систем різного рівня:

- Локальні рекреаційні осередки: Місця відпочинку в межах населених пунктів або їхньої безпосередньої близькості (парки, сквери, пляжі).
- Місцеві рекреаційні райони: Території, що спеціалізуються на певних видах рекреації та обслуговують переважно місцеве населення.
- Регіональні туристично-рекреаційні райони (ТРР): Великі територіальні утворення з розвиненою рекреаційною інфраструктурою, значними рекреаційними ресурсами та інтенсивними потоками туристів з різних регіонів.
- Національні та міжнародні ТРР: Найбільші територіальні системи, що мають загальнодержавне або міжнародне значення та приваблюють значні потоки туристів з різних країн.

Розуміння структури рекреаційної сфери є важливим для географічних досліджень, оскільки дозволяє:

1. Систематизувати інформацію про об'єкт дослідження.
2. Виявляти взаємозв'язки між окремими елементами.

3. Аналізувати просторову організацію рекреаційної діяльності.
4. Оцінювати рекреаційний потенціал територій.
5. Визначати фактори, що впливають на розвиток рекреаційної сфери.
6. Розробляти стратегії сталого розвитку туризму та рекреації.

Таким чином, структура рекреаційної сфери є складною та багатогранною, включаючи ресурсний, функціональний, інфраструктурний, суб'єктний та територіальний аспекти. Її детальний аналіз є необхідною умовою для глибокого географічного дослідження рекреаційної діяльності та розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо її оптимізації та сталого розвитку.

Види рекреаційної діяльності узагальнимо у вигляді табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Види рекреаційної діяльності

Вид рекреації	Основна мета	Приклади
Оздоровча	Відновлення фізичного здоров'я	Санаторії, курорти, термальні джерела
Туристична	Пізнання нових місць, враження	Екскурсії, тури, походи, подорожі
Спортивна	Фізична активність і розвиток	Гірськолижні курорти, спортбази, марафони
Культурно-пізнавальна	Розширення кругозору, знайомство з культурою	Музеї, історичні тури, театральні подорожі
Релігійна	Духовне збагачення	Паломництва, відвідини святинь
Екологічна	Єднання з природою, спостереження	Зелені маршрути, екостежки, природні парки
Розважальна	Емоційне розвантаження, відпочинок	Аквапарки, фестивалі, розважальні комплекси

Отже, рекреаційна сфера — це складна багатокomпонентна система, яка забезпечує фізичне, психологічне та культурне відновлення населення через організовану діяльність у межах певних територій. Її ефективне функціонування залежить від гармонійної взаємодії ресурсної бази, інфраструктури, людського капіталу й організаційних механізмів.

1.3. Методи дослідження рекреаційної сфери

Дослідження рекреаційної сфери, як складного географічного явища, вимагає застосування широкого спектру наукових методів, що дозволяють всебічно вивчити її структуру, функціонування, територіальну організацію та вплив на навколишнє середовище та суспільство. Застосування комплексу взаємодоповнюючих методів забезпечує глибину та об'єктивність отриманих результатів. Основні групи методів, що використовуються в географічних дослідженнях рекреаційної сфери наведено на рис.1.1.

Рисунок 1.1. Основні групи методів, що використовуються в географічних дослідженнях рекреаційної сфери

Далі розглянемо їх детальніше.

1. Загальнонаукові методи [23]:

- Аналіз та синтез: Застосовуються для вивчення окремих елементів рекреаційної сфери (ресурсів, інфраструктури, потоків) та їхнього подальшого об'єднання в цілісну картину. Аналіз дозволяє виявити ключові характеристики та проблеми, а синтез – сформулювати узагальнення та висновки щодо функціонування рекреаційної системи.

- Системний підхід: Рекреаційна сфера розглядається як складна система взаємопов'язаних елементів, що функціонують у певному географічному середовищі. Цей підхід дає змогу врахувати внутрішні та зовнішні зв'язки, ієрархічність та функціональні особливості системи.

– Статистичний метод: Передбачає збір, обробку та аналіз кількісних даних, що характеризують різні аспекти рекреаційної сфери (кількість туристів, завантаженість закладів розміщення, обсяг наданих послуг, економічні показники, демографічні характеристики туристів тощо). Статистичні методи включають описову статистику, кореляційний аналіз, регресійний аналіз, кластерний аналіз для виявлення закономірностей та взаємозв'язків.

– Порівняльний метод: Використовується для зіставлення характеристик рекреаційної сфери різних територій, типів рекреаційних об'єктів або періодів часу з метою виявлення спільних та відмінних рис, визначення кращих практик та оцінки ефективності.

2. Спеціальні географічні методи [15]:

– Картографічний метод: Є одним з ключових методів географічного дослідження. Передбачає створення та аналіз різноманітних тематичних карт (розміщення рекреаційних ресурсів, об'єктів інфраструктури, туристичних потоків, зон рекреаційного навантаження, екологічних ризиків тощо). Картографічне моделювання сприяє візуалізації просторової організації рекреаційної сфери та виявленню територіальних закономірностей.

– Геоінформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування: Використання ГІС дозволяє інтегрувати різноманітні геопросторові дані (картографічні, статистичні, дані дистанційного зондування) для їхнього аналізу, моделювання та візуалізації. Дані дистанційного зондування (супутникові знімки, аерофотознімки) можуть бути використані для оцінки стану природних рекреаційних ресурсів, виявлення змін у ландшафтах під впливом рекреації та моніторингу розвитку інфраструктури.

– Географічне районування: Застосовується для виділення територіальних одиниць зі схожими характеристиками рекреаційної сфери (туристично-рекреаційних районів, зон спеціалізації), що дозволяє проводити більш глибокий аналіз та розробляти диференційовані рекомендації.

- Метод географічного опису: Передбачає детальне якісне та кількісне вивчення окремих рекреаційних об'єктів, територій або явищ з метою їхньої всебічної характеристики.

3. Соціологічні та поведінкові методи [14]:

- Анкетування та опитування: Проведення опитувань серед туристів, місцевого населення, представників рекреаційного бізнесу та органів управління з метою отримання інформації про їхні потреби, мотивації, оцінки якості послуг, ставлення до розвитку туризму та рекреації.

- Інтерв'ювання: Проведення особистих або групових бесід з ключовими стейкхолдерами для отримання глибшої інформації та експертних оцінок.

- Спостереження: Безпосереднє вивчення поведінки туристів та відпочиваючих у рекреаційних зонах, оцінка стану інфраструктури та рівня сервісу.

- Аналіз вторинних соціологічних даних: Використання результатів раніше проведених соціологічних досліджень, статистичних звітів та маркетингових досліджень.

4. Економічні методи:

- Аналіз економічної статистики: Вивчення показників, що характеризують економічний вплив рекреаційної сфери (доходи від туризму, зайнятість, інвестиції).

- Розрахунок економічної ефективності: Оцінка витрат та вигод від розвитку рекреаційних проєктів та функціонування рекреаційних територій.

- Маркетингові дослідження: Вивчення ринку туристичних послуг, аналіз попиту та пропозиції, сегментація споживачів.

5. Методи прогнозування:

- Екстраполяція трендів: Прогнозування майбутнього розвитку рекреаційної сфери на основі аналізу минулих тенденцій.

- Сценарне планування: Розробка кількох можливих сценаріїв розвитку рекреаційної сфери залежно від різних факторів.

– Експертні оцінки: Залучення фахівців для прогнозування майбутніх змін та тенденцій.

Вибір конкретних методів дослідження залежить від мети, завдань та об'єкта дослідження, а також від наявних ресурсів та інформації. Як правило, для досягнення найбільш повних та об'єктивних результатів застосовується комбінація різних методів, що дозволяє отримати якісну та кількісну інформацію про різні аспекти функціонування рекреаційної сфери. Результати цих досліджень є важливими для розробки стратегій сталого розвитку туризму та рекреації, оптимізації використання рекреаційних ресурсів та підвищення конкурентоздатності територій.

1.4. Територіальне планування як метод організації рекреаційної сфери

Територіальне планування є одним із визначальних методів організації рекреаційної сфери, що забезпечує системний та науково обґрунтований підхід до її розвитку та управління на різних рівнях – від локального до загальнодержавного. За своєю суттю, це комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на визначення найбільш раціонального функціонального призначення територій, регулювання їхнього використання та забудови з обов'язковим урахуванням екологічних, соціально-економічних, культурних та, безумовно, рекреаційних потреб. У контексті рекреаційної галузі, територіальне планування відіграє ключову роль у формуванні сприятливих умов для її стійкого розвитку, ефективного використання наявних рекреаційних ресурсів та мінімізації можливого негативного впливу на навколишнє природне середовище [17].

Головна мета територіального планування в організації рекреаційної сфери полягає у досягненні просторової гармонії між інтересами різноманітних зацікавлених сторін – від самих споживачів рекреаційних послуг та підприємців, що їх надають, до органів державної влади, місцевого самоврядування та

місцевих громад – щодо використання рекреаційних територій та їхніх ресурсів. Воно покликане забезпечити необхідний баланс між активним розвитком рекреаційної діяльності, дбайливим збереженням природної та культурної спадщини, а також загальним соціально-економічним прогресом відповідних територій.

Процес територіального планування в рекреаційній сфері являє собою послідовність взаємопов'язаних етапів. Першим кроком є глибокий аналіз та всебічна оцінка рекреаційного потенціалу конкретної території. На цьому етапі проводиться комплексне дослідження наявних природних багатств, історико-культурних цінностей та соціально-економічних умов, оцінюється їхня якість, унікальність, рівень доступності та придатність для розвитку різноманітних видів рекреаційної діяльності. Окрім того, аналізується існуюча рекреаційна інфраструктура, характеристики туристичних потоків, рівень сервісного обслуговування та виявляються наявні проблемні аспекти, що стримують розвиток рекреаційної сфери. Для цього використовуються різноманітні наукові методи, включаючи інвентаризацію ресурсів, картографування, статистичний аналіз та соціологічні дослідження [2].

Наступним етапом є визначення пріоритетних напрямків розвитку рекреаційної сфери. Ґрунтуючись на результатах аналізу рекреаційного потенціалу та враховуючи стратегічні цілі розвитку території, визначаються найбільш перспективні види рекреаційної діяльності, такі як екологічний туризм, лікувально-оздоровчий туризм, культурно-пізнавальний туризм, а також окреслюються цільові групи споживачів. При цьому обов'язково враховуються потреби ринку, наявні конкурентні переваги території та потенційні соціально-економічні й екологічні наслідки запланованого розвитку.

Важливим етапом є зонування рекреаційних територій, що передбачає просторовий розподіл території на функціональні зони з чітким визначенням допустимих видів діяльності, встановленням обмежень та формулюванням вимог до їхнього використання та подальшої забудови. Залежно від цінності наявних ресурсів, рівня допустимого рекреаційного навантаження та екологічної

чутливості територій можуть виділятися зони інтенсивного рекреаційного використання, зони регульованого рекреаційного використання, заповідні зони (з режимом абсолютної охорони) та буферні зони, призначені для мінімізації антропогенного впливу на особливо цінні території.

Після зонування розробляються конкретні плани та програми розвитку рекреаційної інфраструктури. На цьому етапі визначаються першочергові заходи щодо створення нових, модернізації існуючих та подальшого розвитку об'єктів розміщення туристів, транспортної інфраструктури, об'єктів дозвілля та розваг, а також інформаційних центрів. При цьому обов'язково враховуються потреби різних видів рекреації та встановлені вимоги до якості надаваних послуг [19].

Територіальне планування також передбачає встановлення чітких правил та норм, що регулюють рекреаційну діяльність. Це включає розробку відповідних нормативно-правових актів, що визначають порядок використання рекреаційних територій, умови будівництва об'єктів рекреаційної інфраструктури, організацію туристичних маршрутів, заходи з охорони природної та культурної спадщини, а також вимоги щодо забезпечення безпеки туристів.

На завершальному етапі здійснюється постійний моніторинг та оцінка ефективності впроваджених планів територіального планування. Це передбачає регулярне відстеження стану рекреаційної сфери, аналіз досягнення поставлених цілей та своєчасне виявлення необхідності внесення коректив до прийнятих планових рішень.

Застосування територіального планування як методу організації рекреаційної сфери має ряд суттєвих переваг. Воно забезпечує системність та комплексність розвитку галузі, наукову обґрунтованість прийнятих рішень, сприяє сталому використанню рекреаційних ресурсів, мінімізує негативний вплив на довкілля та враховує соціально-економічні інтереси місцевого населення. Крім того, чітко визначені правила та перспективи розвитку підвищують інвестиційну привабливість територій, сприяють покращенню

якості рекреаційних послуг та забезпечують збереження природної й культурної спадщини [22]

Отже, територіальне планування є потужним інструментом для ефективної організації та сталого розвитку рекреаційної сфери. Воно дозволяє оптимізувати використання рекреаційного потенціалу територій, створити сприятливі умови для задоволення рекреаційних потреб населення, мінімізувати негативний вплив на довкілля та забезпечити гармонійний соціально-економічний розвиток територій з рекреаційною спеціалізацією. У географічних дослідженнях глибокий аналіз та об'єктивна оцінка існуючих документів територіального планування, виявлення їхніх сильних та слабких сторін, а також розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо їхнього вдосконалення є важливим і актуальним напрямком.

РОЗДІЛ 2

УМОВИ І ФАКТОРИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ БЕРЕГОМЕТСЬКОЇ ТГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Природні умови розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області

Берегометська територіальна громада в Чернівецькій області знаходиться у західній частині держави поміж Передкарпаттям й східною частиною Українських Карпат. Територія Берегометської територіальної громади характеризується великою різноманітністю природничих умов.

Серед головних умов розвитку рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади є гірський ландшафт, серед якого головними об'єктами рекреації є:

1. Гора Стіжок - розташована на південно-східній околиці Берегометської територіальної громади. Володіє цікавою стогоподібною формою із рядом скельних виходів пісковиків ямненської світи біля вершини популярною тектонічною печерою Довбуша, що має довжину сім метрів. Гора знаходиться на території Вижницького природного парку [15]. (рис. 2.1).

Рисунок 2.1. Гора Стіжок

2. Гора Лунгунь. Ця гора має висоту 1377 м над рівнем моря, що є найвищою точкою Берегометської територіальної громади. Гора є вершиною Покутсько-Буковинських Карпат. Найближчими населеними пунктами є села Долішній Шепіт і Руська. На південь від г. Лунгунь проходить україно-румунський кордон. Гора Лунгунь є частиною хребта Довгий Грунь. Вершина гори володіє округлою формою, схили круті та подекуди кам'яні осипища. Схили укриті ялиновими лісами, трапляються ялиці і бук [2, 3].(рис. 2.2)

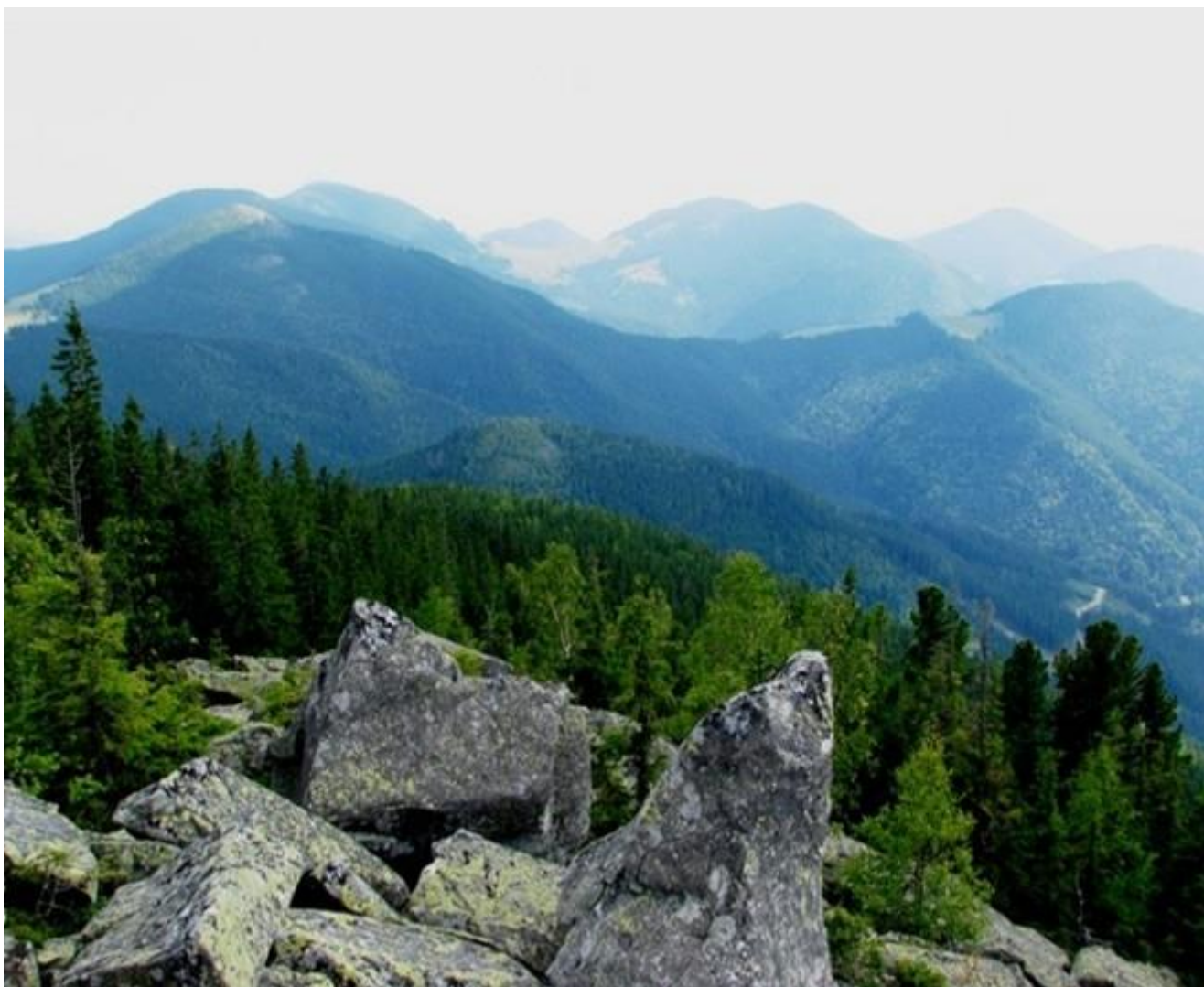

Рисунок 2.2. Гора Лунгунь

3. Лекеченські скелі є геологічною пам'яткою природи місцевого значення у лівому схилі долини однойменної ріки, яка протікає у селищі міського типу Берегомет, в урочищі Лекече. Система скельних відслонень різноманітної висоти із численними цікавими спелеокарстовими формуваннями. Низка

скельних й печерних формувань в потужних пісковиках ямненської світи палеогену. Визначені рідкісні форми поверхневого закарстування тобто кари [16]. (рис. 2.3)

Рисунок 2.3. Лекеченські скелі в смт Берегомет

4. Скелі «Кінашки» є геологічною пам'яткою природи місцевого значення в Україні. Розташована у межах Вижицького району Чернівецької області, на схід від села Товарниця й на захід від села Лопушна. Площа складає три гектари. Статус надано відповідно до рішення двадцятої сесії Чернівецької обласної ради четвертого скликання від 28.04.2005 р., № 66-20-05.

Перебуває в віданні ДП «Берегометське ЛМГ». Статус надано із метою збереження мальовничої скелі, що в висоту сягає двадцяти метрів, яка сформована із пісковиків ямненської світи, що є рідкісними формами вивітрювання. Склея знаходиться недалеко від вершини г. Кінашка, у межах гірського масиву Покутсько-Буковинських Карпат [3;17].

Рисунок 2.4. Скелі «Кінашки»

Кліматичні умови на території Берегометської територіальної громади сприяють розвитку рекреаційних занять на протязі дев'яти-десяти місяців на дванадцять місяців.[7] Дослідження ефективних температур свідчить, що в період із квітня по жовтень на території Чернівецької області установлюється зона "комфорту", яка надає можливість застосовувати на курортах кліматотерапію.

В межах Берегометської територіальної громади та Чернівецької області в цілому наявний значний обсяг джерел мінеральних вод, що ще не достатньо освоєні.

Найпопулярнішим курортом не тільки громади, але і області є курорт Мигово. Гірськолижний курорт в Карпатах, розташований на висоті 500 метрів над рівнем моря в підніжжі гір Кичера і Стіжок, швидко набирає популярність серед відпочивальників. Зручна дорога веде до комплексу, що знаходиться неподалік від села Мигове, де також розташоване урочище Солонець з відомими

мінеральними водами. В Мигове сніг випадає рано, вже в грудні, і завдяки професійному догляду за трасами та використанню снігових гармат, снігове покриття тут тримається до кінця березня.

Курорт працює протягом усього року. Зимовий період включає катання на лижах, сноубордах та санках. Траси освітлюються вночі, є прокат лижного спорядження та інструктори.

Влітку також є багато можливостей для відпочинку: катання на конях, велосипедах та квадроциклах, екскурсії по Карпатах, альпінізм. У комплексі є літні басейни, готелі, котеджі зі спа-зонами та ресторанами. Для розваг є ролердром, скеледром, мотузковий парк тощо [18].

Таким чином, природні умови Берегометської ТГ формують унікальний природно-рекреаційний потенціал, який може стати основою для сталого розвитку місцевої економіки за рахунок туризму. Рельєф, клімат, ліси, річки, а також заповідні території створюють передумови для формування багатофункціонального рекреаційного комплексу, що поєднує оздоровчі, спортивні, екологічні та культурні елементи.

2.2. Економічні та історичні фактори розвитку рекреаційної сфери Берегометської ТГ Чернівецької області

Розвиток рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади Чернівецької області є складним процесом, що формувався під впливом різноманітних економічних та історичних факторів. Їхній аналіз дозволяє глибше зрозуміти сучасний стан рекреаційної галузі громади, виявити ключові передумови її становлення та визначити потенційні напрямки подальшого розвитку.

Економічні фактори відіграють визначальну роль у формуванні та функціонуванні рекреаційної сфери. Одним з найважливіших є загальний рівень економічного розвитку громади та прилеглих територій. Зростання доходів населення сприяє збільшенню попиту на рекреаційні послуги, оскільки люди

отримують більше можливостей для подорожей та відпочинку. Наявність вільних коштів та готовність їх витратити на дозвілля є потужним стимулом для розвитку готельно-ресторанного бізнесу, індустрії розваг та інших супутніх галузей.

Інвестиційна привабливість громади також є ключовим економічним фактором. Залучення інвестицій у розвиток рекреаційної інфраструктури, будівництво нових готелів, баз відпочинку, розважальних комплексів, а також модернізацію існуючих об'єктів, значно розширює можливості для задоволення рекреаційних потреб та підвищує конкурентоздатність громади на туристичному ринку. Сприятливий інвестиційний клімат, підтримуваний місцевою владою через створення вигідних умов для бізнесу, сприяє притоку капіталу та реалізації нових рекреаційних проєктів [11].

Важливу роль відіграє структура місцевої економіки. Наявність галузей, суміжних з рекреацією, таких як сільське господарство (розвиток агротуризму), народні промисли (виробництво сувенірної продукції), харчова промисловість (забезпечення місцевими продуктами закладів харчування), може створювати синергетичний ефект та сприяти диверсифікації рекреаційної пропозиції. Розвиток транспортної інфраструктури, зокрема якості доріг та наявність зручного сполучення з іншими регіонами, безпосередньо впливає на доступність рекреаційних об'єктів та привабливість громади для туристів.

Рівень розвитку ринку праці та наявність кваліфікованих кадрів у сфері обслуговування також є важливим економічним фактором. Достатня кількість підготовленого персоналу для роботи в готелях, ресторанах, туристичних агентствах та інших рекреаційних закладах забезпечує якість надаваних послуг та сприяє формуванню позитивного іміджу громади як туристичного напрямку.

Історичні фактори мають значний вплив на формування унікального рекреаційного потенціалу Берегометської громади. Чернівецька область загалом має багату історико-культурну спадщину, що відображається в архітектурі, традиціях та культурних подіях. Берегометська громада, як складова цього

регіону, успадкувала значну частину цієї спадщини, яка може бути використана для розвитку культурно-пізнавального туризму.

Історичні події та процеси, що відбувалися на території громади, залишили свій слід у вигляді архітектурних пам'яток, історичних місць, музеїв та інших об'єктів, що становлять інтерес для туристів. Вивчення та популяризація місцевої історії, традицій та звичаїв може стати основою для створення унікальних туристичних продуктів, які відрізнятимуть Берегометську громаду від інших рекреаційних напрямків.

Історично сформовані особливості господарської діяльності та побуту місцевого населення також можуть становити інтерес для туристів. Традиційні ремесла, народні промисли, кулінарні традиції – все це може бути інтегровано в рекреаційну пропозицію, створюючи автентичний досвід для відвідувачів [20].

Важливим історичним фактором є також формування певного іміджу території. Якщо громада історично асоціюється з певними видами відпочинку або має відомі історичні постаті чи події, це може стати додатковим фактором привабливості для туристів.

Таким чином, розвиток рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади є результатом складної взаємодії економічних та історичних факторів. Економічне зростання, інвестиційна привабливість, розвинена інфраструктура та наявність кваліфікованих кадрів створюють матеріальну основу для розвитку рекреаційної галузі. Водночас, багата історико-культурна спадщина, унікальні традиції та сформований імідж території є важливими нематеріальними активами, які можуть бути використані для створення конкурентоспроможної та привабливої рекреаційної пропозиції. Подальший сталий розвиток рекреаційної сфери громади вимагає врахування та ефективного використання як економічних можливостей, так і історико-культурної унікальності території.

2.3. Демографічні та соціокультурні особливості регіону

Берегометська територіальна громада, розташована у Вижницькому районі Чернівецької області, вирізняється своєрідними демографічними та соціокультурними характеристиками, які формують підґрунтя для її сучасного та перспективного розвитку. Населення громади, що станом на останні роки налічує близько 18 тисяч осіб, проживає на доволі значній території — майже 492 квадратних кілометри. Така просторово розгалужена структура притаманна громадам з переважно сільською або передгірською локалізацією, що значною мірою впливає на щільність населення, рівень доступу до соціальних послуг та організацію транспортної й освітньої інфраструктури.

На території Берегометської ТГ проживають представники майже 70 національностей і народностей, найбільші з яких становлять українці – 98,2%, румуни – 1,2%, молдовани – 0,3%, росіяни – 0,2%, інші - 0,1% [14].

Зобразимо карту національностей Беремицької ТГ на якій зобразимо найбільші осередки росіян та румунців на території регіону. Решту території здебільшого займають українці. Молдавани найбільше поширені у Чернівецькому районі, тому на території Беремицької ОТГ немає осередку їх проживання, вони розподілені по території. варто зазначити, що виділені національності теж проживають по всій території ОТГ, на карті зображене лише найбільше їх розселення. на рис. 2.5.

Серед важливих демографічних особливостей варто виокремити тенденцію до старіння населення. У структурі домінують особи старшого віку, тоді як молодь і працездатне населення дедалі частіше виїжджають до більших міст чи за кордон. Це явище пояснюється прагненням до кращих умов працевлаштування, навчання та життя, а також обмеженою кількістю можливостей для реалізації в межах самої громади. Така демографічна ситуація створює виклики для місцевого управління, зокрема у сферах охорони здоров'я, соціального захисту, зайнятості та підтримки молоді. Крім того, зменшення

чисельності населення негативно впливає на податкову базу громади, ускладнюючи реалізацію масштабних інфраструктурних і соціальних проєктів.

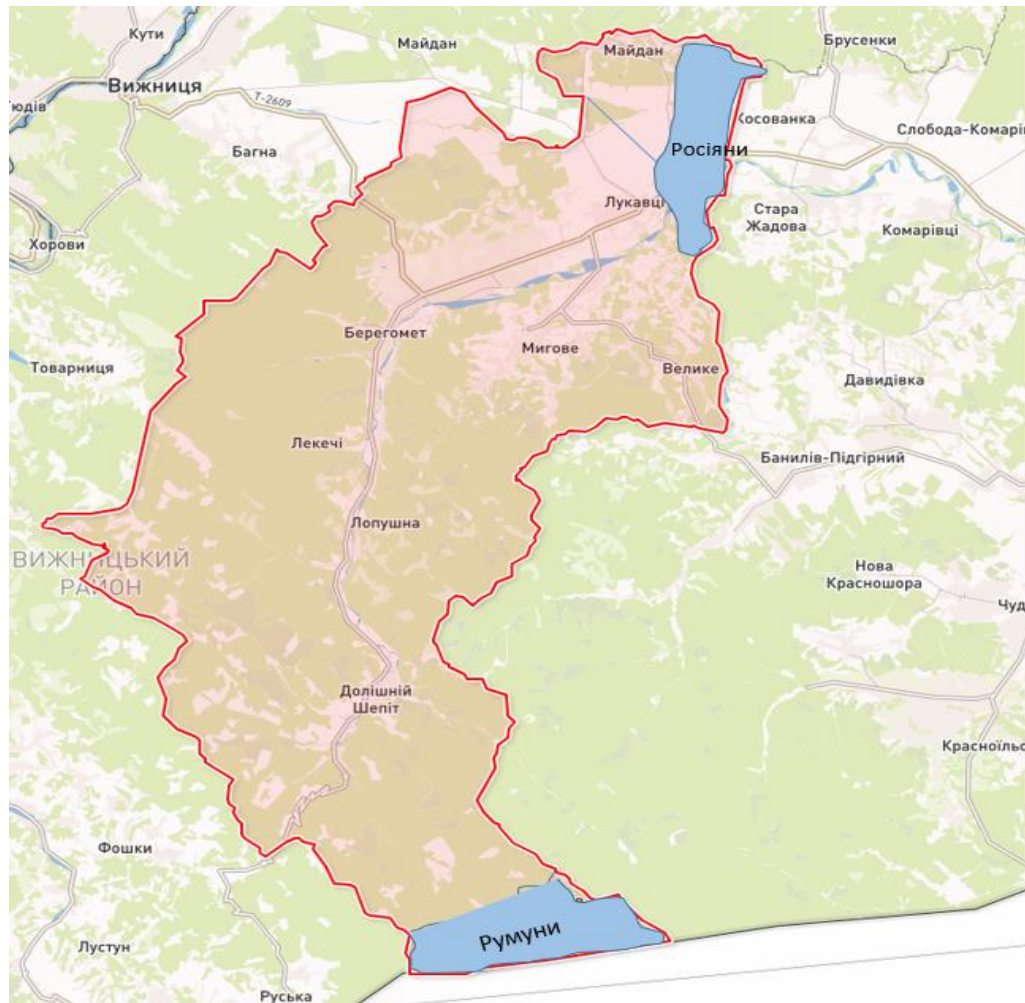

Рисунок 2.5. Національності Берегометської ТГ

Соціокультурне обличчя Берегометської ТГ формує насичене етнокультурне середовище. Тут традиційно проживають українці, румуни, а також представники інших національностей, що зумовлює міжетнічну та мовну різноманітність. Це сприяє збереженню і розвитку традиційних ремесел, пісенної та танцювальної культури, національної кухні та фольклору. Такий багатокультурний контекст має потенціал для розвитку культурного туризму, організації етнофестивалів і просування іміджу громади як автентичної туристичної території.

Освітня інфраструктура громади представлена мережею закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Хоча вони задовольняють базові потреби населення, існує потреба в оновленні матеріально-технічної бази, впровадженні інноваційних підходів до навчання та розширенні позашкільних освітніх можливостей. Особливо актуальною є потреба у формуванні молодіжного середовища, здатного брати участь у розвитку громади [13].

Культурне життя Берегометської громади підтримується діяльністю будинків культури, бібліотек, музеїв та громадських організацій. Проводяться традиційні свята, майстер-класи, краєзнавчі екскурсії, що зберігають зв'язок з історією та природою рідного краю. Велика кількість пам'яток природи й історії доповнює культурний ландшафт, надаючи йому рекреаційної цінності. Громада також демонструє позитивні приклади громадської активності, коли мешканці самостійно ініціюють екологічні, освітні чи благодійні проекти, об'єднуючись навколо спільних цінностей і проблем.

Таким чином, Берегометська ТГ поєднує у собі як певні демографічні виклики, пов'язані зі старінням населення й еміграцією молоді, так і значний соціокультурний потенціал, заснований на етнічній різноманітності, культурній спадщині та місцевій ініціативності. Для сталого розвитку важливо не лише зберігати ці особливості, а й інтегрувати їх у стратегії економічного зростання та просторового планування.

РОЗДІЛ 3

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ БЕРЕГОМЕТСЬКОЇ ТГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Галузева структура

Галузева структура економіки Берегометської територіальної громади Чернівецької області є важливим контекстом для розуміння потенціалу та обмежень розвитку її рекреаційної сфери. Аналіз основних секторів економіки, їхньої динаміки, рівня розвитку та взаємозв'язків дозволяє визначити роль рекреації в загальній економічній системі громади, виявити можливості для її інтеграції з іншими галузями та оцінити її внесок у соціально-економічний розвиток.

Традиційно, економіка Чернівецької області, і зокрема її гірських та передгірських районів, включаючи Берегометську громаду, значною мірою базувалася на сільському та лісовому господарстві. Лісові ресурси відігравали важливу роль у забезпеченні місцевого населення роботою та сировиною для деревообробної промисловості. Сільське господарство було представлене переважно дрібними фермерськими господарствами, що займалися рослинництвом (вирощування зернових, овочів, фруктів) та тваринництвом (розведення великої рогатої худоби, дрібної рогатої худоби) [25].

Промисловий сектор громади, як і багатьох подібних територій області, зазвичай не є домінуючим, але може бути представлений окремими підприємствами, пов'язаними з переробкою сільськогосподарської та лісової продукції (наприклад, невеликі деревообробні цехи, харчові виробництва). Розвиток цих галузей може мати як прямий, так і опосередкований вплив на рекреаційну сферу, забезпечуючи місцеві продукти для закладів харчування або створюючи сувенірну продукцію.

Сфера торгівлі та послуг є важливим сектором економіки будь-якої громади, включаючи Берегометську. Вона забезпечує потреби місцевого населення в товарах та послугах, а також відіграє зростаючу роль у контексті розвитку туризму та рекреації. Збільшення туристичного потоку стимулює розвиток роздрібної торгівлі (сувеніри, місцеві продукти), закладів громадського харчування (кафе, ресторани, колиби) та інших видів послуг, пов'язаних з обслуговуванням туристів.

Саме рекреаційна сфера поступово набуває все більшого значення для економіки Берегометської територіальної громади. Наявність природних рекреаційних ресурсів (гірські ландшафти, ліси, річки), історико-культурної спадщини та місцевих традицій створює передумови для розвитку різних видів туризму, таких як зелений туризм, пішохідний туризм, культурно-пізнавальний туризм. Розвиток рекреації сприяє створенню нових робочих місць у сфері обслуговування (готелі, садиби, екскурсіводи), збільшує доходи місцевого населення та надходження до місцевого бюджету [5].

Взаємозв'язок рекреаційної сфери з іншими галузями економіки громади є важливим аспектом для її сталого розвитку. Наприклад, агротуризм поєднує сільське господарство та рекреацію, пропонуючи туристам відпочинок у сільській місцевості з можливістю ознайомлення з сільськогосподарськими роботами та місцевими продуктами. Розвиток народних промислів може забезпечувати унікальну сувенірну продукцію для туристів.

Аналіз галузевої структури Берегометської громади дозволяє виявити:

1. Поточну роль рекреації в економіці громади (частка у ВВП, зайнятість населення).
2. Потенціал для подальшого розвитку рекреаційної сфери з урахуванням наявних ресурсів та тенденцій ринку.
3. Можливості для інтеграції рекреації з іншими галузями економіки для створення синергетичного ефекту.
4. Обмеження розвитку рекреації, пов'язані зі слабким розвитком супутніх галузей або недостатньою інфраструктурою.

Галузева структура Берегометської територіальної громади представлена оздоровчо-рекреаційними і туристичними об'єктами.

На території Вишницького району сьогодні діють 2 філії Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»: «Берегометське лісомисливське господарство» та «Путильське лісове господарство».

ДП «Берегометське лісомисливське господарство» було створене на підставі наказу Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» від 16.12.2022 року № 108 «Про затвердження положення «Про лісомисливське господарство Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України».

Територія господарства належить до гірсько-лісової зони Українських Карпат, з висотою над рівнем моря до 1400 м. У структуру підприємства входять 12 лісництв, а саме: Вашківцеве, Славицьке, Берегометське, Мигівське, Лопушнянське, Чемернарське, Гірсько-Кутське, Фальківське, Долішньошепитське, Сторожинецьке, Драчинецьке, Зруб-Комарівське [8].

Чистий дохід від реалізації продукції за 2024 рік по філії «Берегометське лісомисливське господарство» -- 235 300 тис. грн. Відсоток виконання згідно з фінпланом становить 100, 1%. Рентабельність діяльності – 17 %. За 2024 рік заготовлено деревини - 138 800 тис. м³ . Обсяг реалізованої продукції становить 2726,8 тис. грн., обсяг реалізованої продукції переробки на експорт – 1761,6 тис. грн.; обсяг виписаної лісосіки по головному користуванні – 91 350 м³ . Капітальні інвестиції – 9040 тис. грн., дебіторська заборгованість 1800 тис. грн; кредиторська заборгованість – 7 тис. грн.

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працюючого – 19 тис. грн. Облікова чисельність штатних працівників – 340 осіб; середньооблікова чисельність працівників – 320 осіб.

Розвинута лісогосподарська та лісозаготівельна діяльність, ведеться мисливське господарство та переробка деревини. Структура лісосічного фонду забезпечує безперервне довгострокове лісокористування в обсязі розрахункової лісосіки – 85,7 тис. м³ . Окрім того, значна увага приділяється штучному

лісовідновленню. Для вирощування посадкового матеріалу в лісництвах господарства закладені власні лісові розсадники.

Рекреаційні заклади на території Берегометської територіальної громади мають площу 966 га:

1. Готельно-ресторанний комплекс «Стіжок» в смт Берегомет, що має площу 22 0,50 га;
2. Готельно-ресторанний комплекс «Європейський» в смт Берегомет, що має площу 8 0,09 га;
3. Гірськолижний комплекс «Мигово» в с. Мигове, який має площу 400 га;
4. Готельно-ресторанний комплекс «Норіс» в селі Мигове, що має площу 100 гектарів;
5. Готельно-ресторанний комплекс «Карпатські барви» в селі Мигове, що має площу 80 0,8 га;
6. Туристичний комплекс «Карпати Мигово» в селі Мигове, що має площу 80 гектарів;
7. Котеджний комплекс «Шале-Фльорі» в селі Мигове, що має площу 60 0,54 га;
8. Гірський готель «Ковчег» в селі Долишній Шепіт, що має площу 16 2,45 га;
9. Сільські садиби кількість яких на території територіальної громади не визначена [2].

Сформуємо карту «Рекреаційні ресурси Берегометської ТГ» на рис. 3.1., де зобразимо головні оздоровчо-рекреаційні і туристичні об'єкти громади.

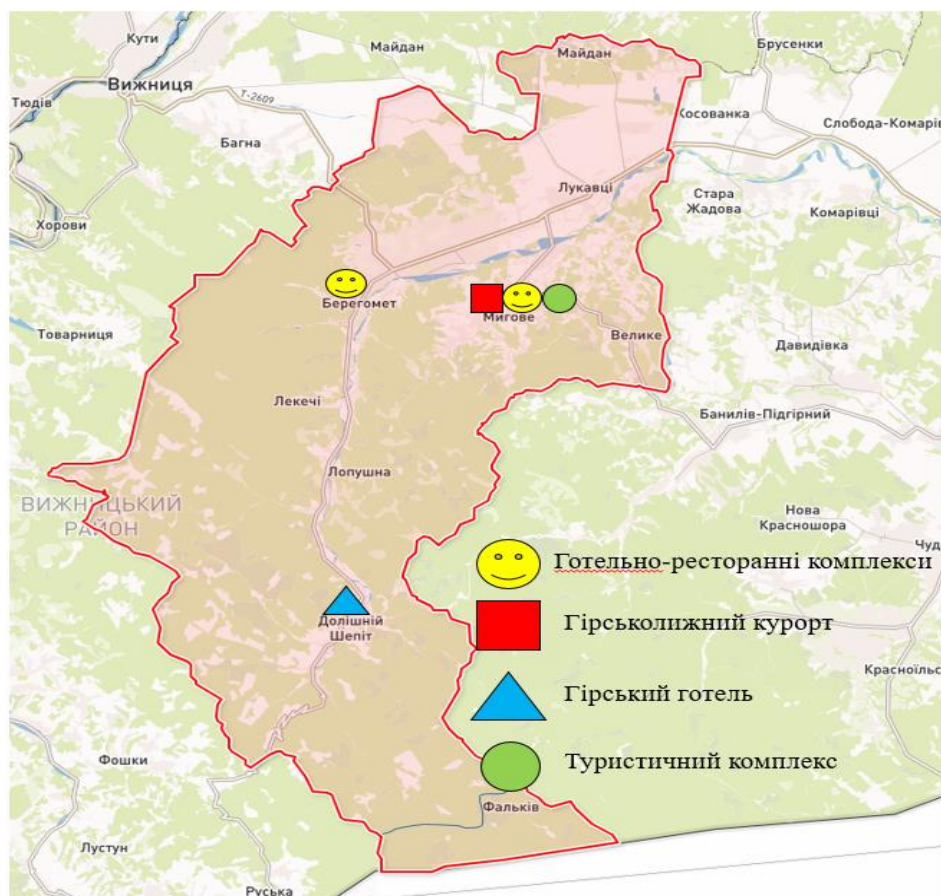

Рисунок 3.1. Рекреаційні ресурси Берегометської ТГ

З рисунку видно, що найбільше поширення рекреаційних ресурсів ТГ зосереджено біля відомого курорту Мигово та біля найбільших смт – Берегомет та Долішній Шепіт.

Для сталого розвитку рекреаційної сфери Берегометської громади важливо проводити збалансовану економічну політику, спрямовану на підтримку як традиційних галузей, так і стимулювання розвитку нових, зокрема рекреації. Інвестиції в розвиток інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу в сфері туризму, збереження природної та культурної спадщини, а також налагодження ефективної взаємодії між різними секторами економіки сприятимуть підвищенню конкурентоздатності громади та покращенню якості життя її мешканців.

3.2. Територіальна структура

Територіальна структура Берегометської територіальної громади Чернівецької області є важливим аспектом для розуміння організації її економічної, соціальної та, зокрема, рекреаційної діяльності. Аналіз розміщення населених пунктів, їхніх функціональних зв'язків, особливостей землекористування, транспортної інфраструктури та природно-ресурсного потенціалу в межах громади дозволяє визначити просторові закономірності розвитку рекреаційної сфери та виявити територіальні особливості, які можуть сприяти або перешкоджати її розвитку.

Берегометська територіальна громада об'єднує кілька населених пунктів, які можуть відрізнятися за своїм розміром, функціональною спеціалізацією та рівнем розвитку інфраструктури. Адміністративний центр, як правило, концентрує основні адміністративні, соціальні та комерційні функції, а також може виступати важливим транспортним вузлом. Розташування рекреаційних об'єктів та закладів обслуговування туристів може бути як концентрованим в адміністративному центрі, так і дисперсним по всій території громади, залежно від наявності рекреаційних ресурсів та історичних особливостей розвитку.

Розміщення населених пунктів та їхня взаємопов'язаність є важливим фактором для розвитку туризму. Зручне транспортне сполучення між населеними пунктами громади та з сусідніми територіями забезпечує доступність рекреаційних об'єктів для туристів та сприяє розвитку внутрішнього туризму. Наявність якісних автомобільних доріг, функціонування громадського транспорту та розвиток інших видів транспорту (залізничного, водного – за наявності відповідних ресурсів) є важливими передумовами для активізації рекреаційної діяльності.

Адміністративний центр територіальної громади це Старостинський округ [1]. Голова: Боднарюк Сергій Михайлович.

Населені пункти:

– смт. Берегомет,

- село Лукавці,
- село Вовчинець,
- село Липовани,
- село Майдан,
- село Вахнівці,
- село Мигове,
- село Велике,
- село Долішній Шепіт,
- село Фальків,
- село Лопушна,
- село Лекечі,
- село Заріччя.

Особливості землекористування в межах громади також мають значний вплив на рекреаційну сферу. Наявність значних площ лісів, водних об'єктів, сільськогосподарських угідь може створювати сприятливі умови для розвитку екологічного, сільського та активного видів туризму. Раціональне використання земельних ресурсів, збереження природних ландшафтів та запобігання їхній деградації є важливими завданнями територіального планування для забезпечення сталого розвитку рекреаційної сфери.

Транспортна інфраструктура, як вже зазначалося, відіграє ключову роль у забезпеченні доступності рекреаційних ресурсів та об'єктів. Розвинена мережа автомобільних доріг, наявність автостанцій, залізничних станцій (за наявності), а також якість дорожнього покриття безпосередньо впливають на комфортність пересування туристів та їхні витрати на транспорт. Розвиток придорожньої інфраструктури (АЗС, заклади харчування, сервісні центри) також є важливим елементом підтримки туристичних потоків.

Природно-ресурсний потенціал є однією з визначальних складових територіальної структури, що формує рекреаційну привабливість громади. Наявність гірських масивів, річок, озер, лісів, мінеральних джерел, унікальних ландшафтів визначає спеціалізацію громади на певних видах рекреації.

Територіальна концентрація цінних природних ресурсів може призводити до формування локальних рекреаційних зон або центрів.

Аналіз територіальної структури Берегометської громади дозволяє:

1. Виявити просторове розміщення основних рекреаційних ресурсів та об'єктів інфраструктури.
2. Оцінити транспортну доступність різних частин громади для туристів та місцевих жителів.
3. Визначити функціональні зв'язки між населеними пунктами в контексті рекреаційної діяльності.
4. Виявити територіальні диспропорції у розвитку рекреаційної інфраструктури та наданні послуг.
5. Оцінити вплив особливостей землекористування на рекреаційний потенціал території.
6. Визначити перспективні території для подальшого розвитку рекреаційної інфраструктури з урахуванням наявних ресурсів та транспортної доступності.

Для ефективного використання рекреаційного потенціалу Берегометської громади необхідно враховувати особливості її територіальної структури при розробці стратегій розвитку туризму та територіального планування. Оптимізація транспортної інфраструктури, раціональне використання земельних ресурсів, збереження природних ландшафтів та розвиток рекреаційної інфраструктури з урахуванням просторової організації громади сприятимуть підвищенню її туристичної привабливості та забезпеченню сталого розвитку рекреаційної сфери.

3.3. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери регіону

Рекреаційна сфера Берегометської територіальної громади має значний потенціал для розвитку завдяки сприятливим природним умовам, наявності історико-культурної спадщини та етнокультурного різноманіття. Проте цей

потенціал залишається недостатньо реалізованим через низку об'єктивних і суб'єктивних чинників, що стримують формування сучасної рекреаційної інфраструктури та активне залучення туристів.

Проблеми розвитку рекреаційної сфери [8]:

1. Недостатній рівень розвитку інфраструктури: Однією з ключових проблем є недостатня кількість якісних закладів розміщення (готелів, баз відпочинку, садиб), особливо тих, що відповідають сучасним міжнародним стандартам. Також відчувається брак розвиненої транспортної інфраструктури, включаючи якісні дороги, зручне транспортне сполучення між населеними пунктами громади та з сусідніми регіонами, а також недостатній розвиток придорожного сервісу.

2. Обмежений спектр рекреаційних послуг та продуктів: Переважання традиційних видів відпочинку (переважно пов'язаних з природними ресурсами) та недостатня розробка нових, інноваційних туристичних продуктів, таких як тематичні маршрути, культурні програми, активні види відпочинку, агротуризм. Бракує якісних екскурсійних послуг та кваліфікованих гідів.

3. Сезонність рекреаційної діяльності: Значна залежність туристичного потоку від пори року, з піком у літній період та значним спадом в осінньо-зимовий міжсезоння. Це призводить до нерівномірного завантаження інфраструктури та нестабільності доходів у рекреаційному секторі.

4. Недостатній рівень маркетингу та просування: Обмеженість бюджетів на рекламу та просування туристичного потенціалу громади на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Слабка представленість громади на туристичних виставках та ярмарках, недостатнє використання сучасних інформаційних технологій та онлайн-платформ для залучення туристів.

5. Низький рівень залучення місцевої громади: Недостатня залученість місцевого населення до процесів розвитку туризму, обмежені можливості для отримання вигод від туристичної діяльності (наприклад, через розвиток супутніх послуг, продаж місцевої продукції).

6. Екологічні ризики та проблеми збереження природної спадщини: Неконтрольоване зростання туристичного потоку може призвести до негативного впливу на природні екосистеми, забруднення територій та деградації ландшафтів. Необхідність балансування між розвитком туризму та збереженням унікальної природи регіону.

7. Недостатня координація між зацікавленими сторонами: Відсутність ефективної комунікації та співпраці між органами місцевої влади, представниками туристичного бізнесу, громадськими організаціями та місцевим населенням у питаннях розвитку рекреаційної сфери.

Проте, незважаючи на ці проблеми, Берегометська громада має реальні перспективи розвитку рекреаційної сфери. Передусім, це пов'язано з природно-ресурсним потенціалом — гори, ліси, річки, а також близькість до Вижницького національного природного парку створюють умови для розвитку екотуризму, активного та оздоровчого відпочинку. Також перспективи розвитку викладено у СТРАТЕГІ РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ (Додаток А)

Перспективи розвитку рекреаційної сфери:

1. Використання унікального природного потенціалу: Наявність мальовничих гірських ландшафтів, лісів, річок створює сприятливі умови для розвитку різних видів екологічного та активного туризму (пішохідні та велосипедні маршрути, рафтинг, рибалка, збір грибів та ягід).

2. Розвиток культурно-історичного туризму: Багата історико-культурна спадщина громади може стати основою для створення цікавих екскурсійних маршрутів, тематичних парків та культурних заходів, залучаючи туристів, зацікавлених в історії та культурі регіону.

3. Стимулювання розвитку агротуризму: Наявність сільськогосподарських угідь та збереження сільського способу життя відкривають можливості для розвитку агротуризму, пропонуючи туристам відпочинок у сільській місцевості, знайомство з місцевими традиціями та

сільськогосподарськими роботами, а також споживання екологічно чистих продуктів.

4. Розширення спектру рекреаційних послуг: Розвиток нових видів туризму, таких як подієвий туризм (фестивалі, ярмарки), гастрономічний туризм (знайомство з місцевою кухнею), оздоровчий туризм (використання місцевих природних факторів), може залучити нові категорії туристів та подовжити туристичний сезон.

5. Активне використання цифрових технологій для просування: Розробка якісного туристичного веб-сайту громади, використання соціальних мереж, онлайн-платформ бронювання та віртуальних турів для ефективного просування туристичного потенціалу та залучення онлайн-аудиторії.

6. Залучення інвестицій у розвиток інфраструктури: Створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення приватних інвестицій у будівництво нових готелів, баз відпочинку, розважальних комплексів, а також залучення державних коштів для розвитку транспортної та комунальної інфраструктури.

7. Підвищення рівня кваліфікації кадрів: Організація навчальних програм та тренінгів для працівників туристичної сфери з метою підвищення якості обслуговування та впровадження сучасних стандартів.

8. Активна співпраця з сусідніми громадами та регіональними туристичними організаціями: Об'єднання зусиль для спільного просування туристичного продукту регіону, розробки спільних маршрутів та проєктів.

9. Підвищення екологічної свідомості та впровадження принципів сталого туризму: Забезпечення балансу між розвитком туризму та збереженням природної спадщини, впровадження екологічно дружніх практик у туристичній діяльності.

Реалізація цих перспектив вимагає комплексного підходу, активної співпраці всіх зацікавлених сторін, розробки чіткої стратегії розвитку рекреаційної сфери громади та залучення необхідних ресурсів. Успішний розвиток рекреації може стати важливим фактором економічного зростання,

створення нових робочих місць та покращення якості життя мешканців Берегометської територіальної громади.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження, присвячене проблемам розвитку та територіальному плануванню рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади Чернівецької області, дозволило комплексно проаналізувати сучасний стан галузі, виявити ключові чинники, що впливають на її функціонування, та окреслити потенційні шляхи оптимізації її територіальної організації.

У першому розділі було закладено теоретико-методологічне підґрунтя дослідження. Розглянуто сутність рекреаційної сфери як об'єкта географічних досліджень, її структуру та види, а також основні методи, що застосовуються для її вивчення. Особливу увагу було приділено територіальному плануванню як ефективному інструменту організації рекреаційної діяльності, його принципам, етапам та значенню для сталого розвитку територій з рекреаційною спеціалізацією.

Другий розділ був присвячений аналізу умов та факторів розвитку рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади. Було детально охарактеризовано природні умови, що є визначальною передумовою для розвитку багатьох видів рекреації в регіоні. Розглянуто вплив економічних та історичних факторів, які сформували сучасний стан галузі та визначають її специфіку. Аналіз демографічних та соціокультурних особливостей громади дозволив краще зрозуміти потенційних споживачів рекреаційних послуг та врахувати місцеві традиції при плануванні розвитку туризму.

У третьому розділі було здійснено безпосередню характеристику рекреаційної сфери Берегометської ТГ. Проаналізовано її галузеву та територіальну структуру, виявлено основні проблеми, що стримують її розвиток, та окреслено перспективні напрямки подальшого зростання. До ключових проблем було віднесено недостатній рівень розвитку інфраструктури, обмежений спектр рекреаційних послуг, сезонність діяльності, недостатній маркетинг та залучення місцевої громади, а також екологічні ризики. Серед перспектив було виділено використання унікального природного та культурно-

історичного потенціалу, розвиток агротуризму, розширення спектру послуг, активне використання цифрових технологій та залучення інвестицій.

Проведене дослідження підтвердило, що Берегометська територіальна громада володіє значним рекреаційним потенціалом, обумовленим її природними багатствами та культурно-історичною спадщиною. Однак, для його повної реалізації необхідне комплексне вирішення існуючих проблем та впровадження ефективного територіального планування.

Результати дослідження показали, що територіальне планування є ключовим інструментом для організації рекреаційної сфери громади. Воно дозволяє оптимізувати використання наявних ресурсів, визначити пріоритетні зони для розвитку різних видів рекреації, забезпечити збалансований розвиток інфраструктури та мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище. Ефективне територіальне планування повинно враховувати природні особливості території, економічні можливості, соціокультурні потреби місцевого населення та потенційних туристів, а також передбачати механізми залучення інвестицій та координації дій усіх зацікавлених сторін.

Подальший розвиток рекреаційної сфери Берегометської ТГ вимагає розробки комплексної стратегії, що включатиме заходи з покращення інфраструктури, розширення спектру та підвищення якості рекреаційних послуг, активізації маркетингової діяльності, залучення місцевої громади та впровадження принципів сталого розвитку. Ефективне територіальне планування, що базується на глибокому аналізі наявних ресурсів та проблем, стане важливим інструментом для досягнення цих цілей та перетворення Берегометської громади на привабливий та конкурентоспроможний рекреаційний регіон.

Рекомендації та висновки, які сформульовані в ході дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування, представниками туристичного бізнесу та громадськими організаціями для розробки конкретних планів та проєктів, спрямованих на сталий розвиток рекреаційної сфери Берегометської територіальної громади, що сприятиме економічному зростанню,

створенню нових робочих місць та покращенню якості життя місцевого населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берегометська територіальна громада. Електронний ресурс: <http://beregomet-gromada.gov.ua/2022/05/23>
2. Верменич Я. Чернівецька область // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2013. Т. 10 : Т Я. С. 501. 784 с.
3. Чернівецька область // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. Т. 6 : Т Я. 768 с.
4. Основні напрямки розвитку туризму та рекреації в Україні / І. М. Кравченко, Ю. І. Кравченко, О. В. Яковлєва. — К.: Видавничий дім «Слово», 2017. — 350 с.
5. Туризм і рекреація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / І.М. Кравченко, Ю. І. Кравченко, О. В. Яковлєва. — К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2018. — 320 с.
6. Рекреаційна географія України / І. В. Шеремет, В. Г. Ковальов, О. В. Савченко [та ін.]. — К.: Видавничий дім «Слово», 2014. — 288 с.
7. Регіональне планування в туризмі / В. Г. Ковальов, І. В. Шеремет, А. І. Євтух. — К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2017. — 240 с.
8. Територіальне планування в Україні: методологія, практика, проблеми / О. І. Бочаров, І. В. Галич, О. В. Денисенко [та ін.]. — К.: Видавничий дім «ІнЮре», 2017. — 456 с.
9. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
10. Рекреаційний потенціал природних комплексів України: географічний аналіз / А. І. Марущак, Ю. О. Богомолів, О. С. Богданов [та ін.]. — К.: НАН України, 2015. — 268 с.

11. Перспективи розвитку туризму в Чернівецькій області / В. І. Голощук, Ю. М. Холод, М. М. Рачок [та ін.]. – Чернівці: ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. – 200 с.
12. Розвиток рекреаційної сфери в Україні: проблеми та перспективи / О. В. Яковлева, І. М. Кравченко, Ю. І. Кравченко [та ін.]. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2016. – 312 с.
13. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник. За заг. ред. професора А.М. Третяка. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.
14. Населення Чернівецької області за 2020 рік. Статистичний збірник. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/publiy/2020/migr/zb/nas.pdf>
15. Гора Малий Стіжок. URL: <https://vyzhnyskyi-park.in.ua/location/horamalyy-stizhok/>
16. Лекеченські скелі. URL: <https://vyzhnyskyi-park.in.ua/location/lekechenski-skeli/>
17. Скелі «Кінашки». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BA%D0%B5%D0%BB%D1%96_%C2%AB%D0%9A%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B8%C2%BB
18. Гірськолижний комплекс «Мигове». URL: <http://zymaghory.com/tourism/myhove/ukr>
19. План заходів з реалізації у 2021 – 2023 роках стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року. URL: <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/Dokumenty/plan-zakhodiv-z-realizatsii-u-2021-2023-rokakh-strategii-rozvitku-chernivetskoj-oblasti-na-period-do-2027-roku-z-dopovnennnyam.doc>
20. Маруняк Є. О. Територіальне (просторове) планування: зміст, еволюція та основні сучасні напрями. Український географічний журнал. 2014, № 2. С. 22-32.
21. Жук П. В. Туристично-рекреаційна сфера регіону як об'єкт

дослідження конкурентоспроможності. Регіональна економіка. 2022. № 2. С. 17–21. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-2-2>

22. Рекреаційна географія: навчальний посібник / за ред. І. І. Пістуна. Умань: Видавництво УДПУ, 2020. 200 с.

23. Пригара О. В., Брик С. Д., Голубець І. М. Розвиток туристично-рекреаційного комплексу в умовах сталого зростання економіки. Економіка та суспільство. 2021. № 33. С. 529–534. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-86>

24. Карпенко Н. М. Рекреалогічні дослідження: аналітичний огляд сучасних тенденцій в Україні. Вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2020. № 4. С. 267–273.

25. Міронець Л. П. Рекреаційна географія: навчальний посібник. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2018. 150 с

26. Безсмертнюк О. В., Мельничук І. В. Рекреаційна географія і туризм: наукові записки. Тернопіль: ТНПУ, 2020. № 1. С. 45–52.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

буковинців. «Червона Рута» стала символом Буковини від початку створення однойменного фестивалю, що почалося із написанням пісні Буковинського композитора В. Івасюка «Червона рута».

На території області в загальному 90 діючих **туристичних маршрутів**, такі як: пішохідні, кінні, велосипедні, мотоциклетні, автомобільні, уїкендові (1-2 доби), короткотермінові (тиждень), середньотермінові (2-3 тижні), шкільні, молодіжні, сімейні, для дорослих, осіб зрілого віку, професійно-орієнтовані, комбіновані туристичні маршрути («До джерела Лужки», «До печери Довбуша», «Кам'яне кільце парку», «Коромисло», «Мальовничі краєвиди Кінашки», «Стіжок», «Від краю до краю», «По пасму Волотів»).

Також, на базі ДП «Берегометське МЛГ» та ДП «Путильське ЛГ» розроблено перший туристичний маршрут який сполучає Вижицький та Путильський райони.

Для підвищення туристичної привабливості області із просування туристичного продукту, поширення інформації, ознайомлення потенційних споживачів з туристичними можливостями регіону, презентовано фільм про Буковину «З любов'ю до Буковини», промо - картину «Котилася торба ... або зустріч у просторі без меж», буклет «Туристка Буковина в різноманітті!» (українською та англійською мовами), рекламні банери «Туристичні маршрути Чернівецької області», записники «Буковина туристична», методичний посібник для власників сільського (зеленого) туризму, методичні рекомендації щодо організації та перспектив розвитку сільського туризму на Буковині, надруковано книжку «Любіть Буковину», картосхема «Туристична мапа Чернівецької області», буклети: «Туристично – розважальні комплекси Буковини», «Садиби сільського зеленого туризму Чернівецької області».

Щорічно проводиться «Буковинський туристичний ярмарок» (вже 13 років поспіль), започатковано туристично-спортивний похід на гору Яровиця приурочений до Дня Незалежності України, фестиваль «Любіть Буковину, бо вона того варта», фестиваль Маланок, етнофестиваль «Дністер – Фест», екофестиваль «Дністровська Юшка».